

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 386/2010-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. februára 2011 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o sťažnosti F. J., D., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. V. Č., PhD., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 261/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo F. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 261/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. F. J. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 300 € (slovom tisíctristo eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. F. J. náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 386/2010-8 z 19. októbra 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť F. J. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 261/2006.

Následne ústavný súd 9. novembra 2010 vyzval okresný súd na vyjadrenie sa k vecnej stránke prijatej sťažnosti, zaslanie relevantného súdneho spisu a oznámenie, či súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Vyjadrenie okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 9. decembra 2010. V jeho prílohe sa nachádzal súdny spis a podrobná chronológia úkonov okresného súdu i účastníkov v napadnutom konaní, z ktorej vyplývajú tieto podstatné skutočnosti:

„17.05.2006 - bol podaný návrh na zvýšenie výživného,

23.08.2006 - vyjadrenie odporcu k návrh na zvýšenie výživného,

11.10.2006 - podanie právneho zástupcu navrhovateľa,

23.01.2007 - doloženie dokladov do spisu od odporcu v zmysle výzvy a vyjadrenie právneho zástupcu odporcu k návrhu navrhovateľa,

05.02.2007 - pojednávanie odročené na termín 07.02.2007,

07.02.2007 - na pojednávaní vyhlásený rozsudok,

07.02.2007 - opravné uznesenie, ktorým sa opravuje výrok v zápisnici o pojednávaní,

07.06.2007 - odvolanie odporcu voči rozsudku,

22.06.2007 - spis predložený na Krajský súd Bratislava,

08.08.2007 - výzva právnemu zástupcovi navrhovateľa na vyjadrenie k podanému odvolaniu,

09.01.2008 - spis vrátený na Okresný súd Bratislava II ako predčasne predložený,

01.12.2008 - opravné uznesenie, ktorým súd opravil dátum rozsudku a dátum uznesenia,

02.12.2008 - žiadosť navrhovateľa o konanie vo veci,
03.02.2009 - predloženie spisu Krajskému súdu Bratislava z dôvodu odvolania voči rozsudku,
17.06.2009 - na pojednávaní vyhlásený rozsudok, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Bratislava II,
17.07.2009 - spis s rozhodnutím doručený na Okresný súd Bratislava II,
22.07.2009 - doručovanie rozhodnutia KS BA účastníkom konania,
20.08.2009 - čiastočná právoplatnosť rozsudku,
12.04.2010 - žiadosť navrhovateľa o pokračovanie v konaní,
19.05.2010 - pojednávanie odročené na 21.06.2010, z dôvodu, že žalovaný nemal vykázané doručenie predvolania,
19.05.2010 - uznesenie, ktorým bol odporca vyzvaný splniť si povinnosť a vyjadriť sa k skutočnostiam uvedeným v rozsudku (§ 114 ods. 3 O.s.p.),
09.06.2010 - žiadosť právneho zástupcu odporcu o odročenie pojednávania
10.06.2010 - vyjadrenie právneho zástupcu odporcu,
18.06.2010 - úradný záznam, ospravedlnenie neúčasti navrhovateľa,
21.06.2010 - pojednávanie odročené na 20.09.2010,
16.07.2010 - žiadosť právneho zástupcu odporcu o odročenie pojednávania,
12.08.2010 - oznámenie o zrušení termínu pojednávania a stanovenie nového termínu pojednávania na 29.09.2010,
29.09.2010 - pojednávanie odročené na termín 11.10.2010 za účelom vyhlásenia rozsudku,
11.10.2010 - vyhlásený rozsudok, prevzatie rozsudku účastníkmi konania,
27.10.2010 - právoplatnosť rozsudku, archivácia spisu.“

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa priebehu napadnutého konania zistil zo súdneho spisu aj ústavný súd.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedla: „Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti a uznesenia, ako aj obsahom predmetného spisu navrhujem, aby ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces v konaní tunajším súdom porušené nie je a nepriznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie z dôvodu, že tunajší súd vo veci právoplatne rozhodol rozsudkom zo dňa 11.10.2010,

rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 27.10.2010, čím došlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.“

Zároveň v ňom vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľa vyjadrením doručeným ústavnému súdu 31. januára 2011 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v uvedenej veci a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci. Zároveň vo vyjadrení poukázal na niektoré konkrétne pochybenia okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Čo sa týka hodnotenia právnej a skutkovej zložitosti napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o úprave výživného na plnoleté dieťa tvorí bežnú súčasť agendy všeobecných súdov a v danom prípade nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti, ktoré by boli dôvodom na vznik priet'ahov v napadnutom konaní. Z hľadiska povahy veci ide pritom o vec, ktorá vo všeobecnosti vyžaduje postup okresného súdu s osobitnou rýchlosťou. V tejto súvislosti už aj Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že ak je predmetom konania výživné (ktoré je zdrojom príjmov), konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu“ (pozri H. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 8. júla 1987, § 85).

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na ťarchu sťažovateľa pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ bol v konaní aktívny, poskytoval okresnému súdu potrebnú súčinnosť, dokonca dvakrát žiadal okresný súd „o konanie vo veci“ (2. decembra 2008, 12. apríla 2010).

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd identifikoval dve obdobia nečinnosti okresného súdu v celkovom trvaní 21 mesiacov. Ide sa o obdobie nečinnosti od 9. januára 2008, keď Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vrátil okresnému súdu súdny spis ako predčasne predložený, do vydania opravného uznesenia okresného súdu z 1. decembra 2008, ktorým súd opravil dátum rozsudku a dátum uznesenia (v trvaní 11 mesiacov). Druhým obdobím nečinnosti okresného súdu je obdobie od 17. júla 2009, keď bol súdny spis s rozhodnutím krajského súdu doručený okresnému súdu, do ďalšieho relevantného úkonu okresného súdu vo veci, a to pojednávania konaného 19. mája 2010 (v trvaní 10 mesiacov). V uvedenom období okresný súd len doručil rozhodnutie krajského súdu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. augusta 2009.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Za takúto nesústredenú činnosť okresného súdu považuje ústavný súd postup, keď krajský súd v dôsledku rozporu medzi petitom vyhlásenia rozsudku a petitom písomne vyhotoveného rozsudku okresného súdu a tiež v dôsledku rozporu výroku o zročnom výživnom vo vyhlásenom rozsudku a písomne vyhotovenom rozsudku okresného súdu bol nútený súdny spis vrátiť okresnému súdu ako predčasne predložený. Ústavný súd

konštatuje, že v dôsledku nedostatkov rozsudku okresného súdu došlo k zbytočným priesťahom od 22. júna 2007 (predloženie súdneho spisu krajskému súdu) do 9. januára 2008 (vrátenie súdneho spisu krajským súdom) v trvaní 6 mesiacov.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je vedené pod sp. zn. 8 C 261/2006, došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. V posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priesťahov, vzhľadom na to, že okresný súd v danej veci už rozhodol rozsudkom z 11. októbra 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. októbra 2010.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 25 000 €. V písomnom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 31. januára 2011 právny zástupca sťažovateľa uviedol: *„Vyhlásením konečného rozsudku som nadobudol právnu istotu, čo sa týka určenia výživného, ale v čase nadobudnutia právnej istoty, bol už navrhovateľ dva roky, t. j. od roku 2008, zamestnaný, a preto táto právna istota nemá pre mňa žiaden význam. V čase, keď som potreboval určenie výživného, resp. jeho výšky, súd nevykonal nič v môj prospech a spôsobil len prietahy v konaní. Súd až dva roky po mojej strate nároku na výživné určil výživné za roky minulé. Z dôvodu prietahov v konaní spôsobených OS BA II som musel ukončiť stredoškolské štúdium a následne akékoľvek vzdelávacie aktivity v právnej neistote o svoje výživné zo strany môjho otca. Tak som prišiel o možnosť ďalšieho vzdelávania, hoci som bol jeden z najlepších žiakov na škole, ako aj o možnosť pokojného duševného vývinu v podobe nerušených študijných a mládežníckych rokov a musel som predčasne dospieť a nastúpiť do pracovného pomeru v protiklade so svojimi rovesníkmi, ktorí mohli pokračovať vo vzdelávacom procese na vysokých školách a užívať si mladý život, pretože im súdy svojím konaním toto neznemožnili.“*

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania pred okresným súdom, ktoré trvalo viac ako 4 roky, berúc do úvahy charakter konania a konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci bolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 300 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu).

Ústavný súd sťažovateľovi podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde nárok na náhradu trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom v konaní pred ústavným súdom, nepriznal, pretože sťažovateľ si takýto nárok neuplatnil.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2011